

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Vtrum gratia creetur, aut concreetur, vel de potentia obedienciali
animæ educatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

- Objicies tertio: Qui causat principaliter ultimam dispositionem ad aliquam formam, ipsam quoque formam principaliter producit; v. g. qui producit principaliter calorem ut octo, inducit etiam principaliter formam ignis: Sed homo principaliter efficit actus contritionis & charitatis, qui sunt ultimæ dispositiones ad gratiam sanctificantem: Ergo est causa principalis illius.
21. Respondeo primo, agens quod ultimam dispositionem ad aliquam formam principaliter efficit, ipsam quoque formam principaliter efficiere, si talis forma non habet rationem naturæ in aliquo ordine respectu ipsiusmet agentis, quod disponit ad eam; secus autem, si habeat rationem naturæ respectu illius, quod se ad eam disponit; sicut se habet gratia sanctificans, est enim natura hominis ad ordinem supernaturalem elevati, ut ex supra dictis patet.
22. Respondeo secundo, agens, quod ultimam dispositionem ad aliquam formam principaliter producit, ipsam quoque formam producere, quando illa forma resultat ex tali dispositione, & de potentia naturali subjecti educitur; sic enim in naturalibus, quæ forma ignis resultat expositione ultimæ dispositionis, & de potentia naturali ligni educitur, agens attingens per alterationem ultimam dispositionem, attingit etiam secundario ordine executione ipsam formam, & est causa principalis illius. Quando vero forma non resultat ex ultima dispositione, nec educitur de potentia naturali, sed obedientiali subjecti, tunc agens, quod ultimam dispositionem ad illam producit, non censetur principaliter ipsam quoque formam producere, quia potentia obedientialis soli Deo ita subijcitur, ut nullius creaturæ dominio subdici possit: cum ergo gratia sanctificans non resultat ex nostris actibus, qui ad illam disponant, nec educatur ex potentia naturali, sed obedientiali animæ rationalis, ut diximus art. seq. licet homo principaliter efficiat actus contritionis & charitatis, qui sunt ultimæ dispositiones ad gratiam sanctificantem, non tamen propterea est causa principalis illius.
23. Dices, Homo dicitur concurrere effectivè & principaliter ad generationem hominis ex eo præcisè, quod materiam disponit ad recipiendam animam rationalem, licet illam non producat: Ergo similiter homo se disponens per contritionem ad receptionem gratiæ, poterit dici causa principalis illius, quamvis per tales actus illam non producat, nec de potentia naturali animæ rationalis producat.
24. Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam & paritatem. Ratio disparitatis est, quia homo generans, licet non producat animam rationalem, illam tamen physicè unit cum materia mediantibus dispositionibus, quas in eam inducit; homo vero per actus contritionis non unit gratiam subjecto, hæc enim ex potentia obedientiali animæ ad Deo educitur, & ipsa educatione ei per inhaerentiam unitur.
25. Objicies quarto: Homo est causa efficiens principalis actuum supernaturalium charitatis & visionis Dei, licet entitativè supernaturales existant, & sint participationes divinorum actuum, ut docuimus in Tract. de visione beatifica: Ergo etiam potest esse causa principalis gratiæ sanctificantis, quamvis illa sit entitativè supernaturalis & participatio formalis divinæ naturæ.
26. Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam & paritatem: Ratio verò discriminis est, quia licet actus charitatis, aut visionis Dei sit operatio supernaturalis, præsupponit tamen in intellectu lumen gloriæ, & in voluntate habitum charitatis, qui est ejusdem speciei & perfectionis cum ipso; gratia verò sanctificans non potest supponere in suo subjecto aliquod principium supernaturale sibi æquale in perfectione, à quo producat, cum sit perfectissima forma ordinis supernaturalis.
- Objicies ultimo: Potest dari qualitas, quæ sit participatio divinæ naturæ, aut voluntatis, ut patet in gratia sanctificante, & in habitu charitatis: Ergo pariter potest produci qualitas, quæ sit participatio divinæ omnipotentia, sive virtutis operativæ Dei, ut est author supernaturalis: Sed talis qualitas esset causa principalis gratiæ habitualis: Ergo de absoluta saltem Dei potentia potest dari aliqua creatura ita perfecta, quod sit causa principalis gratiæ sanctificantis.
- Respondeo possibiles esse, imò de facto dari tales qualitates, quæ sunt participationes divinæ omnipotentia intra ordinem supernaturalem, etiam in genere causæ principalis: sed neque illas qualitates, neque alias etiam ex omnibus possibilibus, esse participationes divinæ virtutis quoad efficientiam gratiæ sanctificantis in genere causæ principalis; quia non potest adeo nobilis divinæ essentia participatio, qualis habetur per gratiam sanctificantem, ab alio, quam ab eadem divina essentia produci principaliter ob rationes supra assignatas; sicut etiam non potest dari aliqua creatura, quæ sit causa principalis creationis, imò nec instrumentalis in sententia D. Thomæ, & Discipulorum ejus.

ARTICULUS II.

Utrum gratia creetur, aut concreetur, vel de potentia obedientiali animæ educatur?

§. I.

Quibusdam præmissis difficultas resolvitur.

- Suppono primo ex Philosophia, hoc inter creationem & educationem reperiri discrimen, quod creatio est productio entis ex nihilo, sive ex nullo præsupposito subjecto; educitio verò est productio formæ dependentem à subjecto, & transmutativa illius.
- Suppono secundo, dupliciter aliquam formam educi de potentia subjecti; primo de potentia naturali ipsius; secundo de potentia obedientiali: inter quas potentias istud est discrimen, quod licet utraq; sit potentia passiva, tamen naturalis dicit ordinem ad agens naturale, obedientialis verò respicit agens supernaturale cui subijcitur.
- Suppono tertio, hic nos loqui de connaturali productione gratiæ, id est de illa productione, quam ex natura sua postulat: nullus enim dubitat, quin Deus de absoluta potentia possit eam creare, seu independentem à subjecto produceres; quia licet illa essentialiter sit accidens, tamen sicut Deus de potentia extraordinaria potest efficere, quod accidentia independentem à subjecto existant (ut patet in speciebus Eucharisticis) ita potest illa independentem à subjecto producere: hic tamen modus productionis non esset ipsis connaturalis, sed præternaturalis, & miraculosus. His præmissis
- Circa propositam difficultatem triplex versatur sententia. Prima docet gratiam sanctificantem

Disp. 3. art. 5.

tem immediate à Deo creari. Ita Alensis, Scotus, D. Bonaventura, Durandus, Vega; & ex Thomistis Paludanus, & Capreolus. Secunda, quæ est Ferrarensis, Scoti, & Choquetij, asserit gratiam habituales non creari absolute, sed concreari ad creationem hominis grati. live justit. Tertia, quæ est communior in schola D. Thomæ, affirmat illam de potentia obedientialis animæ educi. Pro qua

Dico: Gratia sanctificans neque proprie creatur, neque concreatur, sed de potentia obedientiali animæ educitur.

12. Prima pars hujus conclusionis probatur primo ex D. Thomæ infra qu. 113. art. 9. ubi quarit, an sit majus opus Dei creatio mundi, quam justificatio impij? Et sub distinctione responderi dicens, quod ex parte modi operandi est majus opus creatio, quam justificatio, cum illa sit ex nihilo, non ista; sed ex magnitudine rei quæ fit, majus opus est impij justificatio, quam cæli & terræ creatio: Sed hæc differentia nulla esset, si gratia per creationem produceretur: Ergo juxta D. Thomam gratia sanctificans non creatur.

13. Confirmatur: Nulla creatura in sententia D. Thomæ, potest etiam instrumentaliter creare, ut patet ex 1. p. quæst. 45. art. 5. Atqui ex eodem S. Doctore hic art. 1. ad 1. & 2. & 3. p. qu. 62. art. 1. Humanitas Christi & Sacramenta instrumentaliter concurrunt ad gratiam producendam: Ergo illa non creatur.

14. Probatur secundo eadem pars ratione Cajetani: Gratia, quando desinit esse, non annihilatur. Ergo neque quando producitur, creatur. Antecedens est certum: tum quia, ut docet D. Thomas 1. p. qu. 104. art. 4. annihilatio non intervenit de facto in operibus gratiæ: tum etiam, quia gratia destruitur præcisè ex vi separationis à subjecto; separatio autem à subjecto non est annihilatio, cum maneat subjectum. Consequentia verò probatur: Ex communi Philosophorum sententia inceptio & desinitio rei alicujus sibi correspondent, ita ut quod incipit per generationem, desinat per corruptionem; & quod desinit per corruptionem, incipiat per generationem; & similiter quod incipit per creationem, desinat per annihilationem: & contra: Ergo si gratia non desinat per annihilationem, signum manifestum est, eam non produci per creationem.

15. Probatur tertio eadem pars ratione fundamentali. Ideo intelligimus animam rationalem creari, quia per eandem actionem, qua producitur in corpore, posset produci extra corpus separatim, sequia illi naturale est, quod existat separata à corpore; cum non solum sit informans, sed etiam per se subsistens: At cum gratia sanctificans sit essentialiter accidens, subindeq; non sit per se subsistens, sed tantum inexistens; neutrum illi convenit, id est nec potest produci extra animam, nec existere sine subjecto, saltem connaturaliter: Ergo illa non creatur.

16. Quod vero etiam non concreatur, facile potest ostendi. Sicut enim ad hoc, ut aliquid congeneretur, requiritur ut fiat ad productionem alterius, quod proprie generatur, ita ad hoc ut aliquid concreatur, necessè est quod producat ad productionem alterius, quod proprie creatur: Sed quando gratia producitur, nihil proprie creatur, ad cujus creationem dicatur gratia concreari: Ergo gratia non concreatur. Major constat, Minor probatur. Quando enim producitur

Tom. IV.

A gratia, homo non proprie creatur, quantum ad suam substantiam, ut patet: neque quantum ad esse accidentale gratiæ, quod habet formaliter à gratia; tum quia incipit habere hoc esse per mutationem quandam, qua de non grato fit gratus, & tamen creatio non est mutatio; tum etiam, quia homo, quantum ad istud esse, non minus pendet in fieri à subjecto ut à causa materiali, quam ipsamet gratia.

Confirmatur: Ideo intellectus & voluntas fiunt per concreationem, quia cum sint proprietates animæ rationalis, fiunt per eandem actionem, per quam ipsa producitur: Atqui gratia sanctificans, cum non sit proprietas animæ, sed accidens ipsi indebitum, non fit per eandem actionem, per quam anima producitur, sed per diversam: Ergo non potest dici concreari à Deo ad creationem subjecti.

Hæc ratio probat non solum gratiam, quæ nobis in justificatione infunditur, sed etiam quæ Angelis, & primis parentibus in primo creationis instanti collata fuit, non fuisse concreatam, quia licet illi non fuerint prius producti & existentes, quam gratia infunderetur, sed gratia naturam ipsorum comitata sit, juxta illud Augustini, *erat Deus in Angelis condens naturam & largiens gratiam*; illa tamen, cum non fuerit propria passio fluens ab ipsorum essentia, & à naturalibus ipsorum principiis, non fuit producta per eandem actionem, qua ipsorum natura condita est, sed per diversam.

Ex his probata manet tertia pars: Si enim gratia non creatur, vel concreatur, debet educi ex aliqua potentia. Nam cum creatio &eductio contra rationem opponantur (creari enim est fieri ex nihilo, live ex non præsupposito subjecto; educi verò è contra est non fieri ex nihilo, sed ex subjecto præsupposito) inter illas actiones non datur medium: Sed gratia non potest educi de potentia naturali aut violenta sui subjecti, scilicet animæ, cum non sit ei connaturalis, vel repugnans: Ergo de potentia obedientiali animæ educitur.

Confirmatur: Educitur est fieri dependenter à subjecto: Sed gratia in suo fieri connaturaliter dependet à subjecto: Ergo educitur. Minor probatur: Productio rei alicujus, si sit ei connaturalis, debet esse proportionata modo essendi illius: Sed gratia cum sit accidens, in modo essendi connaturaliter dependet à subjecto: Ergo etiam connaturaliter ab illo dependet in fieri.

Confirmatur amplius: Ideo anima rationalis non dependet in esse & fieri à corpore, subindeque non fit per educationem, sed per creationem, quia sine miraculo conservatur separata à corpore: Atqui gratia non potest conservari extra animam sine ingenti miraculo, simili illi, quo in Sacramento Eucharistiæ accidentia panis & vini sine subjecto conservantur: Ergo gratia connaturaliter dependet in esse & fieri à subjecto; & per consequens non per creationem, sed per educationem producitur. Unde S. Thomas qu. unica de virtutibus in communi art. 10. ad 13. agens de virtutibus infusis, docet eas educi de potentia obedientialis animæ: eadem autem est ratio de gratia habituali, ac de illis virtutibus, cum illa sint ipsius gratiæ veluti proprietates, & simul cum ea animæ infundantur.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra primam partem conclusionis objicitur. *42.*
Ces primò, Scripturam multis in locis clare docere.

- docere, quòd gratia creetur. Psalmo enim 50. **A** David peccans gratiam sibi à Deo donari, ait: *Cor mundum crea in me Deus. Et ad Galat. 6. justus dicitur Nova creatura. Item ad Ephes. 2. fideles dicuntur Creati in Christo Jesu; & cap. 4. Induere novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia & sanctitate veritatis: quæ omnia explicari non possunt, nisi dicamus gratiam reverà creari.*
43. Respondeo cum D. Thoma supra qu. 110. art. 2. ad 3. quòd gratia in Scripturis sacris dicitur creari, non quia secundum suum esse naturale & physicum producatur ex nihilo (quòd importat vera creatio) sed quia infunditur à Deo nobis nostris meritis præcedentibus, quòd habet quandam similitudinem creationis, potestque creatio moralis appellari. Adde quòd etiam in Scriptura homo justus dicitur per gratiam generari, juxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4. *In Christo Jesu per Evangelium ego vos genui;* & istud Petri: *Sicut modo geniti infantes:* omnis autem generatio, de præpà humanà, fit per formam educationem, non verò per ipsius creationem.
44. Objicies secundo: Actio, per quam producitur gratia sanctificans, debet esse omnium præstantissima, cum talis qualitas in nobilitate & perfectione quamcumque rem creatam, vel creabilem excedat, ut disp. præced. art. 2. ostendimus: Sed creatio multò nobilior est educatione: Ergo gratia sanctificans non educitur sed creatur.
- Confirmatur: Anima rationalis producitur per creationem: Ergo & gratia, quæ animam rationali perfectior est, cum ista sit ordinis naturalis, illa verò supernaturalis.
45. Ad objectionem respondeo, actionem per quam Deus producit gratiam, debere quidem esse præstantissimam, sed accommodatam conditioni ejus: creationem autem non esse productionem, quæ sit accommodata conditioni naturaligratiæ, sed solum educationem; nam cum gratia sit accidens, atque adeò non sit naturaliter per se subsistens, dependet in suo esse & fieri à suo subjecto, & consequenter ex potentia ejus, non non quidem naturali, sed obedientiali educitur, si connaturaliter producatur: undè præstantia productionis ejus supra productiones aliarum formarum ipsi inferiorum, per hoc sufficienter salvatur, quòd nulla sit creatura, in cujus virtute activa principaliter concurrente, vel in cujus potentia passiva naturali præcontineatur.
- Ad confirmationem, concessio Antecedente, negatur Consequentia & paritas: Ratio discriminis est, quia licet gratia sanctificans sit perfectior quoad ordinem & speciem suam animam rationali, est tamen eà imperfectior quoad modum essendi: quia cum sit accidens, dependet connaturaliter in suo esse & fieri à suo subjecto; anima verò, cum sit forma non accidentalis, sed substantialis, & per se subsistens, non dicit talem dependentiam à corpore, ac proinde non est mirum, quòd ex illo non educatur.
46. Objicies tertio: Illud incipit per creationem, quòd desinit per annihilationem: Sed gratia desinit per annihilationem: Ergo incipit per creationem. Major patet ex supra dictis. Minor probatur ex D. Thoma in 2. dist. 26. quæst. unica art. 2. ad 5. ubi expressè dicit, quòd cum gratia corrumpitur, simul etiam in nihilum redit.
47. Respondeo concessà Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum cum Conrado supra qu. 110. art. 2. ad 3. D. Thomam in illo loco non sumere nomen annihilationis strictè, prout distinguitur ab omni corruptione, sed pro ipsa corruptione formæ, quæ totum suum esse amittit, ita ut nulla pars ejus in se remaneat, sed tantum in potentia subjecti: sic enim idem S. Doctor in 4. dist. 11. quæst. 1. art. 2. ad 1. dicit in mutationibus naturalibus formam corrupti annihilari, nisi (inquit) quatenus manet in potentia in suo subjecto.
- Objicies quartò contra tertiam partem conclusionis: Educi de potentia subjecti, aliquid speciale denotat, & diversum ab inhesionem & receptione formæ in subjecto: Sed nulla alia dependentia reperitur in gratia sanctificante respectu animæ, nisi quòd ipsi inhaeret, & in ea ut in subjecto recipitur: Ergo ex illa non educitur. Major probatur: tum quia anima rationalis recipitur in materia; & tamen ex ipsa non educitur: tum etiam quia productio formæ in subjecto potest quidem appellari inductio, non tamen educitio; cum particula ex aliquid speciale denotet ab inhesionem, vel receptione, vel sustentatione distinctum.
- Respondeo ad educationem formæ, vel accidentis non sufficere quòd inhaeret subjecto, aut in ipso recipiatur, sed in super requiri, quòd talis forma medià inhesionem, vel receptione ejus in subjecto recipiat esse; undè anima rationalis, licet recipiatur in materia, ab ipsa tamen non educitur, quia existit independentem ab illa, propriaque gaudet existentia & subsistentia; è contra verò cum gratia sanctificans, utpote essentialiter accedens, recipiat connaturaliter suum esse medià inhesionem ejus in anima, ejus productio inductio simul & educitio dici debet; inductio, quia producitur cum inhesionem; educitio, quia dependet connaturaliter in suo esse ab illa inhesionem; quæ dependentia per particulam ex denotatur.
- Objicies quinto: Ut aliqua forma educatur ex subjecto, requiritur quòd fiat per actionem transmutativam illius: Sed gratia sanctificans (ea saltem, quæ Angelis & primis parentibus in ipso creationis momento collata fuit) non potuit fieri per actionem transmutativam subjecti: Ergo nec ab illa educi. Major docetur communiter à nostris Thomistis in 2. physic. Minor autem videtur manifesta: ad transmutationem enim subjecti requiritur, quòd illud præcedat formam prioritate temporis, vel saltem instantis, & in tali priori sub ejus privatione existat: Sed subjectum gratiæ Angelorum & primorum parentum non præcessit in aliquo instanti privationem hujusmodi formam, cum illam in primo creationis momento receperint, & simul fuerit Deus in Angelis condens naturam, & largiens gratiam, ut supra ex Augustino vidimus: Ergo talis gratia per actionem subjecti transmutativam facta non est, nec per consequens educita, sed creata, vel concreata.
- Respondeo concessà Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum, quòd licet ad actuale subjecti transmutationem requiratur, quòd illud præcesserit in aliquo instanti, seu priori in quo, privatum formam quam recipit, ut tamen actio productiva formæ sit, quantum est ex se, transmutativa subjecti, sufficit quòd sit distincta ab ea, qua subjectum producitur, & non habeat invariabilem nexum cum illa; ut docent nostri Thomistæ loco cit. ubi agunt de educatione formarum: actio autem, qua gratia Angelis & primis parentibus in ipso

ARTICULUS III.

Vtrum ad gratiam sanctificantem requiratur aliqua dispositio, illaque sit physica & ex natura re, vel duntaxat moralis, & ex divina institutione.

S. I.

Quibusdam præmissis utraque difficultas resolvitur.

Notandum primò, duo genera dispositionum solere distingui à Philosophis: quædam dicuntur remotæ, vel antecedentes, quæ formam tempore præcedere solent, & ab illa possunt separari: aliæ vero vocantur proximæ, seu concomitantes, quia formam semper concomitantur, & ab ea sunt inseparabiles: v. g. calor ut duo est dispositio remota, & antecedens formam ignis; calor verò ut octo, qui est proprietas fluens ab ejus essentia, dicitur dispositio illam concomitans.

Notandum secundo, eorum, qui gratiam sanctificantem recipiunt, alios esse adultos, habentes usum rationis & liberi arbitrii; alios parvulos usum rationis & liberi arbitrii carentes, quibus in Sacramento baptismi infunduntur gratiæ & virtutes supernaturales, quæ ab ipsa ut proprietates dimanant. His præmissis,

Dico primò, Ad gratiam habitalem requiri aliquas dispositiones ex parte suscipientis, nimirum motus liberi arbitrii in adultis; in parvulis verò virtutes infusas, tam theologicas, quam morales, quæ cum ipsam semper comitentur, & ab ea sint inseparabiles, dispositiones ejus concomitantes dici possunt.

Hæc conclusio, quantum ad adultos, & certa de fide, definita in Tridentino contra Lutheranos & Calvinistas sess. 6. cap. 6. his verbis: *Disponuntur autem (adulti) ad ipsam justitiam, dum excitari divinâ gratiâ, utque adjuvi, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum.* Et infra inter alias dispositiones ad gratiam requisitas, actum fidei, spei, & penitentia recenset. Item can. 9. anathema dicitur ei, qui dixerit solâ fide impium justificari, & nulla ex parte necesse esse, cum suæ voluntatis motu præparari, atque disponi.

Favet etiam Scriptura, & SS. Patres. Nam 1. Regum 7. dicitur: *Præparate corda vestra Domino.* Et Eccl. 2. *Qui timeant Dominum, præparabunt corda sua.* Item SS. Patres passim affirmant, debere hominem in animo suo aditum patefacere divinæ gratiæ, ut illius fiat particeps. Ita Cyrillus in epist. 2. ad Donatum, ubi hæc scribit: *Profluens largiter spiritus, nullis finibus premitur, nec coercens clausuris intra certa murorum spatia frænatur: manat jugiter, exuberat abundanter; nostrum tantum sicut pectus, & pateat; quantum illuc fidei capacis afferimus, tantum gratia inundantis haurimus.* Ita etiam S. Cyrillus Hierosolymitanus catech. 1. & D. Augustinus serm. 15. de verbis Apostoli, ubi aperte agnoscit dispositiones requiri ex parte adulti ad gratiam recipiendam, quando dicit: *Qui creavit te sine te, non te justificabit sine te.* Et postea addit: *fecit nescientem, justificat volentem.* Denique D. Bernardus lib. de gratia & lib. arbit. hæc habet: *Si tollas liberum arbitrium, non erit quod salvetur; si tollas gratiam, non erit unde salvetur: opus hoc sine duobus effici non potest, uno à quo fit, altero in quo fit; quodque à solo Deo, & soli datur libero arbitrio, tam absque con-*

Q. 2.

sensu

creationis momento collata fuit, habuit duas illas condiciones; fuit enim distincta ab actione, qua Angeli & primi parentes à Deo producti sunt, & cum ea non habuit inviolabilem nexum; cum gratia sanctificans à substantia Angelorum & primorum parentum per modum proprietatis non dimanaverit, unde fuit producta per actionem de se transmutativam subjecti (quod ad eundem defæcto non transmutaverit, quia per accidens in eodem momento, quo illud conditum est, gratia producta fuit, & sic non præcessit in aliquo instanti sub privatione illius.

Obijcies ultimò: Si gratia educeretur de potentia obedientiali subjecti, educeretur etiam de potentia naturali: Sed hoc dici nequit, cum gratia sit qualitas ordinis supernaturalis: Ergo nec illud. Sequela probatur: Potentia obedientialis est ipsa entitas naturalis rei: Ergo si gratia educatur de potentia obedientiali subjecti, educetur etiam de potentia naturali.

Respondeo negando sequelam Majoris: Ad cujus probationem dico, potentiam obedientialem non esse præcisè entitatem naturalem animæ, sed ipsam animæ entitatem ut dicentem respectum ad actum, & potentiam activam supernaturalem: quare potentia hæc obedientialis passiva, neq; est simpliciter naturalis, neq; simpliciter supernaturalis, sed quid medium inter potentiam passivam naturalem & supernaturalem, in aliquo conveniens, & in alio differens ab utraque; habet enim duo, unum quod sit innata animæ secundum suam naturam; alterum quod respiciat actum supernaturalem, ad quem non potest reduci per potentiam activam naturalem, sed solum per supernaturalem; in primo convenit cum potentia naturali, & differt à supernaturali; contra in secundo convenit cum supernaturali, & differt à naturali.

Dices: non datur medium inter ens naturale & supernaturale, sicut non datur medium inter excedens & non excedens ordinem naturæ; quia sunt contradictoria: Ergo non datur potentia passiva in rebus creatis, quæ neq; sit naturalis, neq; supernaturalis, sed media inter utramque.

Respondetur hæc instantiâ solum probari, quod potentia obedientialis præcisè quoad suam entitatem considerata sit naturalis, vel supernaturalis, non verò quod sit simpliciter in ratione potentia passivæ naturalis, vel supernaturalis: ratio enim potentia passivæ non consistit in entitate subjecti absolute sumpta, sed, prout importat ordinem ad actum recipiendum, & ad potentiam activam; subindeque ut dicatur simpliciter naturalis, non satis est, quod ejus entitas sit naturalis, sed etiam requiritur, quod respiciat actum, & potentiam activam naturalem; potentia autem obedientialis passiva, de qua loquimur, respicit actum & potentiam activam supernaturalem.

Instabis adhuc: Si potentia obedientialis non sit supernaturalis, anima ratione illius non erit ejusdem ordinis cum gratia, utpote simpliciter supernaturali; ac proinde non erit causa materialis ipsius.

Sed nego Consequentiam: in causa enim materiali non requiritur æqualis perfectio cum effectu, sed minor sufficit; quandoquidem ejus causalitas non consistit in hoc, quod tribuat perfectionem effectui, sed potius in eo, quod ab illo perficiatur & auctetur.